

Формування колористичного образу сучасного архітектурно-просторового середовища, через призму поліхромії народного будівництва

Дем'ян Войтович

Кафедра архітектурного проектування, Національний університет "Львівська політехніка", УКРАЇНА, м.Львів, вул.С.Бандери, 12, E-mail: voytovychi@yahoo.com

Abstract The article covers the problems of modern coloristics in architectural and object environment, solutions to the problems via introduction of folk (ethnographic) polychromatic solutions in decorative applied art as well as their peculiarities in the formation of coloristic palette for the sake of ensuring and preserving specificity of building up new settlements.

Key words - formation of coloristics, city colour palette, regional coloristics, folk (ethnographic) polychromy.

I. Вступ

Колористичне зубожіння в предметно-просторовому середовищі, де колір стає певною мірою стереотипом який створюється випадково, поліхромія сучасного архітектурно-просторового середовища виступає як фактор руйнування цілісності сприйняття, нівелювання психологічного комфорту і естетичних якостей оточуючого нас середовища. [1]

Тепер коли занепадає традиція застосування локальних будівельних матеріалів – як дерево, камінь, глина, солома, гонт, ми стаємо свідками "хроматичного вторгнення" синтетичних матеріалів які володіють широкою колористичною палітрою. Виникає проблема візуальної інтеграції природного середовища. Оскільки в місті колір застосовується для акцентування простору і візуального урізноманітнення штучно збудованого середовища, а у природному сільському середовищі ситуація інша. Ці території завжди були збагачені певною єдністю з ландшафтом, рослинністю та традиційною архітектурою. Нові об'єкти які впроваджують в натуральне середовище збудовані з сучасних будівельно-оздоблювальних матеріалів, з легкістю руйнують цей натуральний баланс.

Народна творчість в архітектурі та ужитковому мистецтві сільського житла різних етнографічних районів пройшла досить різноманітні й своєрідні шляхи розвитку. Кожен етнографічний регіон створив свою власну характерну тільки для нього колористику, композицію та естетику при оздобленні будівель, побутових речей, строїв. Як правило це було реакцією народу на оточуючий їх ландшафт та кліматичні умови.

II. Основний матеріал

З появою можливості необмеженого доступу до широкої палітри пігментних матеріалів, тиньків, декоративних елементів, перекриття дахів, інтуїтивний підбір фарб для архітектурних об'єктів, особливо таких які сприймаються з оточуючим ландшафтом, є мало задовільним.

У світі використовуються об'єктивні методи підбору кольору. Найбільш ефективним є обмеження кількісних та якісних властивостей колірних відтінків будівельних матеріалів.

На сьогоднішня базаю подібних обмежень є спирання на аналіз колористики оточуючого ландшафту, який являє собою тло для забудови, та аналіз будівельно-колористичних традицій певних регіонів. Подібні дослідження проводяться з усвідомленням необхідності адаптування їх до матеріалів та пропорцій об'єктів сучасної архітектури.

Одним з методів дослідження та підбору кольору є так звана "географія кольору" розроблена французькими дослідниками колористами Жаном-Філіпом і Домініком Ленкрос.[4] Цей метод базується на твердженні, що кожен географічний регіон завдячує своєю особливою колористикою структурі ландшафту, кліматичним умовам, роду діяльності місцевого населення.

Багато дослідників, підкреслює тісний зв'язок між природно-кліматичними умовами та вибором кольору в архітектурі. Вони припускають, що, на вибір кольору для забудови впливає не тільки наявність матеріалів та барвників, але й навколишній пейзаж. Близько 1860 р. Готтфрід Семпер писав: "При виборі збалансованої колірної тональності належить керуватися кліматичними умовами, а також звичаями та традиціями даного регіону"[5].

С.К.Лемешев, протягом своїх досліджень колористики народної архітектури, доходить висновку про те, що всім традиційним культурам властиве прагнення до встановлення колористичного балансу між природним оточенням і штучним світом з метою досягнення психофізіологічного і естетичного задоволення [2].

Традиція локального колористичного вирішення предметно-просторового середовища, що опирається на місцевих матеріалах та колористичних рішеннях, маючих зв'язок з культурно-етнічними традиціями певного регіону, розвивалась та існувала до теперішнього часу у багатьох регіонах світу. Багато віковий досвід комбінації натуральних барвників та будівельних матеріалів при художньо-декоративному оздобленні предметно-просторового середовища породив для регіону характерний тільки для нього колористичний образ – місцевий колорит.

Характерним для середземноморських країн, Грецьких островів, та Іспанії є біла колористика будівель, яка виконує рефлексорну функцію у гарячому кліматі.

Відомі своїми колористичними традиціями місцевість Бурано в Італії. Віконні обрамлення зазвичай білого кольору, а жалюзі зелені, та відсутність обмежень у підборі колористики фасаду будівлі [5].

Будівлі Середньої Азії здебільшого покривались поліхромним декором, для котрого століттями випрацьовувався певний структурний стереотип. Колір підкреслював важливі частини будівель, підсилював їх значення в архітектурному ансамблі, організуючи тим самим предметно-просторове середовище [3]

В багатьох країнах, на базі досліджень місцевих колористик, розробленні нормативні документи які забезпечили візуальну гармонію між архітектурним середовищем та навколишнім ландшафтом.

В Австрії, Німеччині або Швейцарії розробленні нормативні документи дозволяють використовувати певні кількості матеріалів, які формують зовнішній вигляд будівлі (наприклад, дерево має становити мінімум 30% матеріалу, на тлі білого фасаду). Одночасно допускається вільне колористичне трактування деталей, котрі створюють враження різноманітності.[4]

Зрідка буває що колористика сучасних будівельних матеріалів використовуються з певним уподібненням до традиційних колористичних рішень. Подібні інтерпретації прослідковуються у багатьох країнах західної Європи в Скандинавії використання жовтого і червоного кольору на фасадах будівель пов'язують з домінуванням в народній архітектурі традиційних будівельних матеріалів – цегли і жовтого каміння. Прикладом може слугувати також Польща, де в деяких регіонах перекриття дахів фарбують в темні кольори, уподібнюючи до темніючих з часом традиційних покрівельних матеріалів таких як гонта або дранка, а тиньковані стіни набувають теплих, жовтавих кольорів прив'язаних до колористики деревини.[5]. Подібні колористичні інтерпретації природних матеріалів зустрічаються і на заході України. В Закарпатській та Івано-Франківській областях, на початку століття, застосовувався метод коли зруб будівлі промазувався оліфою, завдяки чому деревина набувала яскраво-жовтого відтінку і на сьогоднішній день у цих областях зустрічається використання градацій яскравих жовтих кольорів в оздобленні фасадів будівлі.

Однак через численні впровадження запозичених колірних співвідношень, занепад традицій та доступність різноманітних будівельних матеріалів і барвників, регіональна колористика забудови перестає існувати.

По цій причині поліхромія в сучасному архітектурно-просторовому середовищі змінюється, і змінюється в не найкращу сторону. Завдяки, здебільшого, відсутності прив'язки до природного оточення, неврахування природнокліматичних умов, містобудівної ситуації, та в зреченні від досвіду традиційної колірної культури, та інших факторів.

З кожним роком все більше кольороносіїв приймають участь у формуванні поліхромної палітри

регіонів, явно не покращуючи візуальне середовище втрачаючи свій "образ", свою самотність.

ВИСНОВОК

У цій статі наведений один із варіантів збалансованого колористичного вирішення сучасного архітектурно-просторового середовища з прив'язкою до оточуючого ландшафту.

На даний момент колористика є одним з найважливіших способів гармонізації архітектурних об'єктів, розрізнених візуально і стилістично.

Методика "географії кольору" яка опирається на стверджені, що кожен географічний регіон є власником унікальної палітри кольорів.

Використання місцевих будівельних матеріалів, своєрідність прийомів в конструктивному рішенні, плануванні і засобах поліхромного та декоративного оздоблення народного житла, певною мірою сприяла утворенню гармонічного архітектурного середовища. Під впливом цих факторів, колористичні рішення предметно-просторового середовища в народній архітектурі формувались як збалансована етноландшафтна система. [2]

Можливо дослідження власне таких, поліхромних специфік надасть можливість створення регіональної колористичної палітри з чітким розрізненням натуральних кольорів, традиційних, а також сучасних, з виявленням гармонійних чи навпаки агресивних колористичних рішень для досліджуваної території. Така база колористичних даних може стати відповідним пунктом для впровадження в сучасне проектування архітектурно-просторове середовище збалансованої поліхромії і дозволить певною мірою гармонійно активізувати кольорову палітру, урізноманітнити рисунок, внести в архітектурне середовище певну атмосферу наповнену духовним змістом. Тим самим виявляючи в загальному культурне надбання народу.

References

- [1] Ігнатієва Н.В Структура та функції колористики предметно-просторового середовища (регіональні особливості). дис... канд.арх. наук: 18.00.01. ХДТУБА 2002 р
- [2] Лемешев С.К. Полихромия традиционной сельской жилой среды Украины: Автореф. дис.канд.арх. наук: 18.00.01.- М., 1989.-18с. Лемешев С.К.
- [3] Ефимов А.В. Колористика города.- М.: Стройизд 1990.-172с. ил..
- [4] Lenclos J.P i D., Les Couleurs de la France, Moniteur, Paris © 2003
- [5] Justyna Tarajko-Kowalska SHAPING VISUAL HARMONY BETWEEN LANDSCAPE AND ARCHITECTURE ON THE BASIS OF COLOUR International Conference on Colour Harmony Budapest, 2007